

DON BOSCO GROENVELD

De **transitie** van een
eerder sanctionerend
beleid **naar verbinding**
en een **herstelgerichte**
aanpak op school

**Een school
in beweging**

Don Bosco Groenveld: een herstelgerichte en verbindende school

*Misbehavior and punishment are not opposites that cancel each other,
on the contrary, they breed and reinforce each other*

Haim Ginott

In Don Bosco Groenveld en Don Bosco Groenveld Plus nemen we gerichte initiatieven om aan al onze leerlingen gelijke opvoedingskansen en kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden. Het doel is jongeren op te leiden tot deskundige beroepskrachten en daarbij is het zoeken naar een geschikt opleidingstraject een must. We willen jongeren ook begeleiden in hun groei naar volwassenheid zodat ze verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor zichzelf, op de werkvloer en in de samenleving.

We benaderen hen daartoe als een uniek wezen met een originele persoonlijkheid en bieden hen kansen om te geloven in zichzelf en de ander.

Met het oog op deze integrale opvoeding zetten we niet enkel in op kwaliteitsvol onderwijs, maar zetten we even sterk in op het welzijn van onze jongeren en alle medewerkers.

We hebben onszelf de opdracht gegeven om te bouwen aan een verbindende en herstelgerichte school. Dit permanent streven rust vandaag op vier pijlers:

- **De Cirkel van Veerkracht** als waardenkader en toetssteen

- **Proactief cirkelen** om in te zetten op een positief en veilig leef- en leerklimaat

- **LSCI** als methodische en herstelgerichte aanpak

- **DOCA** als doorgeefluik van de opgebouwde expertise

De Cirkel van Veerkracht

als waardenkader en toetssteen

Vertrekkend vanuit onze identiteit als Don Boscoschool willen inzetten op het welzijn van onze jongeren. We gaan voor onderwijs op maat en voeden op naar de vier fundamentele kwaliteiten:

- vrijheid
- verbondenheid
- verantwoordelijkheid
- zingeving

We vertalen deze vier opvoedingsdoelen in vier universele noden en symboliseren deze in de **'Cirkel van Veerkracht'**:

- belonging = verbondenheid
- mastery = meesterschap
- independence = onafhankelijkheid
- generosity = vrijgevigheid

De cirkel van veerkracht is een universeel waardenkader waarbij we uitgaan van het gegeven dat een kind, een jongere, een mens, zich maar emotioneel in evenwicht zal voelen wanneer vier universele noden beantwoord worden:

- verbondenheid: een mens kan pas groeien als hij zich verbonden weet
- meesterschap: mensen groeien vanuit het besef iets te kunnen
- onafhankelijkheid: elke persoon heeft nood aan ruimte om eigenheid op te bouwen
- vrijgevigheid: zorg voor zichzelf en voor de andere en vice versa is onontbeerlijk

Dit waardenkader is voor onze school een toetssteen voor de werking. In de mate dat voldaan kan worden aan deze vier noden ervaren de medewerkers en de jongeren veiligheid en rust en komt ruimte vrij om echt tot leren te komen en nieuwe uitdagingen aan te gaan.

De cirkel van veerkracht is een belangrijk onderdeel van onze keuze voor een herstelklimaat en het afzweren van een eerder sanctionerende, repressieve aanpak.

Herstelklimaat	Repressief klimaat
Fysieke ondersteuning	Fysieke repressie
• Bescherming • Verzorging • Vrijheid	• Bestrafing • Deprivatie • Overmeestering
Emotionele ondersteuning	Emotionele repressie
• Vertrouwen • Respect • Begrip	• Bedreiging • Vijandigheid • Beschuldiging
Sociale ondersteuning	Sociale repressie
• Verbondenheid • Meesterschap • Onafhankelijkheid • Vrijgevigheid	• Uitsluiting • Frustratie • Overheersing • Onverschilligheid

Beloning - verbondenheid

Dit staat voor de nood aan verbinding en relatie.

Het is van groot belang dat kinderen en jongeren oefenkansen krijgen om kwaliteitsvolle relaties aan te gaan en mogen ervaren dat ze erbij horen. Dat ze zichzelf mogen zijn en gewaardeerd en gerespecteerd worden.

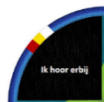
Een gevoel van verbondenheid ontwikkel je wanneer je de kans krijgt om vertrouwde hechtingsrelaties met andere mensen aan te gaan. Door veelvuldige positieve interacties en het delen van wederzijdse betrokkenheid. Door het ervaren van wederzijds vertrouwen, begrip en respect. Door het frequent ervaren van ondersteunende en positieve interacties binnen de familie, in de vriendengroep, op school, ...

Verbondenheid staat voor 'ik hoor erbij', maar staat ook voor 'gezien en gehoord worden'.

Pas daar waar mensen zich verbonden weten mag men ook in de toekomst hopen op een basishouding van verbondenheid bij de jongere. Een basishouding die gekenmerkt wordt door openheid, zorg en de wil om de andere te respecteren.

Verbondenheid in Groenveld:

- ✚ Kleine, oprechte signalen van erkenning en begrip dragen bij tot een gevoel van verbondenheid. Een verwelcoming bij de start van een lesdag, een schouderklopje van een coach, een glimlach, elk teken van positieve verstandhouding.
- ✚ Bij moeilijkheden, tijdens de begeleidingsgesprekken beluisteren we elke jongere met verwondering, bekijken we de situatie door de ogen van de jongere, zonder oordeel. Een gevoel van 'gezien worden' versterkt de zelfwaarde.
- ✚ Verbondenheid belijden we niet zozeer, maar leven we voor. Elke vorm van verbinding en positieve relatie moedigen we aan en benoemen we. De kracht van de ervaring is sterker dan de kracht van het woord.
- ✚ Jongeren bieden we kansen en ruimte om te groeien in relatievorming. We laten hierbij sterk ervaren dat hindernissen samen genomen kunnen worden en dat herstel steeds nieuwe mogelijkheden biedt.

'Jullie gaven me hoop door niet over mij te oordelen, maar mij te aanvaarden.'

'Jullie luisteren en nemen mij en mijn verhaal ernstig.'

'Ik voel me welkom, ondanks mijn geschiedenis geloven jullie in mijn persoon.'

Mastery - meesterschap

Mastery staat voor de nood aan competentie, aan meesterschap.

Het gevoel uitdagingen aan te kunnen. Meesterschap is sterk gelinkt aan het zelfwaardengevoel.

Veel jongeren die wij mogen ontmoeten, worstelen met de twijfel over hun meesterschap, worstelen met angst om uitdagingen aan te gaan. Ervaren soms onmacht en twijfel.

Binnen onze school zetten we in op het versterken van het zelfwaardengevoel door de sterktes van jongeren in de verf te zetten, door talenten te benoemen en ruimte te geven, door ontplooiingskansen aan te bieden.

We stimuleren creatief denken bij het oplossen van problemen en begeleiden naar succeservaringen. We streven naar taakgerichte motivatie door opdrachten aan te bieden die uitdagen, maar niet overweldigend zijn. We vermijden zelfgerichte motivatie door de prestatie van een leerling niet te vergelijken met deze van anderen.

We trachten te hoop te installeren, waar onmacht het dreigt over te nemen.

Meesterschap in Groenveld

- ✚ We werken stapsgewijs, begeleiden de jongere en hebben oog voor de sterktes; niet enkel bij de uitvoering van schoolse taken, maar ook in het dagelijks handelen.
- ✚ We benoemen succeservaringen. We beschouwen ze niet als een evidentie, maar beklemtonen ze en hanteren ze als hefboom naar de groei in zelfvertrouwen.
- ✚ We begeleiden waar het noodzakelijk is en bieden ruimte tot exploreren waar mogelijk.
- ✚ Ook de uitdagingen, de moeilijkheden in de interacties met mensen grijpen we aan als leermomenten. We bemoedigen de jongeren in deze groeikansen. De herstelgerichte aanpak biedt hiertoe een ruim experimenteer- en leerveld.

‘Wanneer ik agressie voel opkomen, dan kan ik hier steeds bij iemand terecht, ik hoop dat ik het hierdoor ooit alleen zal aankunnen.’

‘Hier wordt me niet verweten dat ik iets niet kan, maar krijg ik te horen dat ik het wel zal kunnen, dat jullie me willen helpen wanneer het te moeilijk is.’

‘Jullie geloven in mij.’

Independence – onafhankelijkheid

Independence staat voor de behoefte aan autonomie.

De ruimte om eigen keuzes te maken is een belangrijke voorwaarde om uit te groeien tot mens en ooit ten volle verantwoordelijkheid te kunnen opnemen. We bieden jongeren kansen tot het nemen van persoonlijk initiatief en het opnemen van verantwoordelijkheid. We streven binnen onze school naar zelfregulerend en op waarden gebaseerd gedrag. Op de weg naar dit doel zijn de groeikansen in onafhankelijkheid zeer belangrijk. In de groei naar onafhankelijkheid hebben jongeren ruimte nodig om op sociaal aanvaardbare wijze te experimenteren.

Iedereen mag een eigen keuze maken, maar elke keuze heeft een consequentie. Begeleiding in dit proces is hierbij belangrijk. Jongeren die mogen ervaren dat begeleiders vertrouwen hebben in hun mogelijkheden en in hun persoon zijn sneller geneigd in de eigen (keuze-)mogelijkheden te vertrouwen.

Onafhankelijkheid in Groenveld

- ✚ We maken jongeren bewust van keuzemogelijkheden en waar mogelijk, creëren we ruimte tot het maken van een eigen keuze.
- ✚ We leren jongeren verantwoordelijkheid op te nemen.
- ✚ We versterken een gevoel van autonomie door eigen keuzes te stimuleren, maar ook door ondersteuning te bieden bij herstel, wanneer een keuze een negatief effect had.
- ✚ We hanteren redelijkheid bij het opmaken en hanteren van regels. Te starre regels vertragen de groei naar autonomie. Het doel is 'zelfregulerend en op waarden gebaseerd gedrag'; blinde gehoorzaamheid leidt enkel tot machteloosheid.

'Jullie blijven in mij geloven, waardoor ik met kleine stapjes in mezelf begin te geloven.'

'Vroeger zei ik steeds dat ik mezelf niet gemaakt heb, vandaag weet ik dat ik een eigen weg moet en kan gaan.'

'Mijn verhaal is belangrijk voor jullie, jullie luisteren, nemen mijn mening ernstig.'

Generosity – vrijgevigheid

Positieve waarden komen het best tot ontwikkeling in een klimaat van wederkerige zorg waarin mensen elkaar benaderen als waardevolle personen. In een schoolcultuur mogen leven waar wederkerige zorg centraal staat, wordt de zinvolheid van het samenzijn ervaren.

We bieden de ruimte om vriendelijkheid en warmte te geven en te ontvangen. Waar men jongeren deze ervaring ontzegt, is de kans groot dat men zich egocentrisch, onverschillig en empathieloos gaat opstellen. In onze school wordt onderlinge betrokkenheid en 'omzien naar elkaar' bewust voorgeleefd. Door deze volgehouden houding ervaren jongeren het leefklimaat als zorgzaam en leren ze ook zorg te dragen voor elkaar.

Jongeren ontwikkelen moraliteit niet zozeer door wat hen verteld wordt, maar veeleer door hoe ze behandeld worden. Door deze ervaring is voor jongeren de stap kleiner naar actief participeren aan het zorgzaam samenleven.

Vrijgevigheid in Groenveld:

- ✚ Vrijgevigheid, altruïsme, zijn waarden die we bewust voorleven, in de zorg voor elkaar en voor de jongeren. Jongeren die het meest nood hebben aan liefde, aan vriendelijkheid, vragen het vaak op de meest ongelukkige manier.
- ✚ Door het authentiek voorleven stimuleren we jongeren om oog te hebben voor de noden van de ander, moedigen we een empathische houding aan, leren we hen zich in te leven in het verhaal en de nood van de ander.
- ✚ Men moet liefde kunnen ontvangen om liefde te kunnen geven, telkens opnieuw, ook na falen.
- ✚ Geen enkele jongere mag het gevoel ervaren 'hopeloos' te zijn, pas dan ontnemen je alle hoop.

'Waarom blijven jullie mij toch steeds opnieuw kansen geven, wat zien jullie in mij dat ik niet kan zien?'

'Telkens wanneer het fout loopt, mag ik bij jullie aankloppen. De school is mijn thuis!'

Proactief cirkelen

"If people stand in a circle long enough, they'll eventually begin to dance"

George Carlin

Wij kiezen als school resoluut voor een herstelgerichte aanpak. Deze aanpak dient steeds integraal te zijn, waar proactie, preventie en curatie hand in hand gaan. Wij zijn ervan overtuigd dat proactief cirkelen dé geschikte werkvorm is om een warm en veilig leefklimaat te creëren, wat we zien als noodzakelijke voorwaarden binnen een herstelgericht klimaat.

Cirkels creëren een sfeer van verbondenheid waarin we met een open hart kunnen spreken en luisteren naar elkaar. Het doel van cirkelen is dan ook verbondenheid creëren. We willen relaties opbouwen, onderhouden of, indien nodig, herstellen. We leggen hierbij de nadruk op gelijkwaardigheid, respect en waardering.

We stellen vast dat wanneer er regelmatig gecirkeld wordt in een klas dit invloed heeft op het algemeen leefklimaat. Het groepsklimaat wordt positief bevorderd en op die manier worden conflicten en spanningen automatisch gereduceerd.

We deinzen er niet voor terug om naast met klasgroepen ook met collega's te cirkelen. Op een klassenraad, een teamvergadering of een intervisie kan cirkelen heel betekenisvol zijn.

Iedereen komt aan bod wat het gevoel van gelijkwaardigheid versterkt, er wordt gesproken op een positieve manier waardoor we niet kunnen vervallen in een klachtenbank, good practices worden zichtbaar gemaakt voor elkaar, niemand hoeft zich aangevallen te voelen.

We geven mee dat de magie van het cirkelen enkel kan ervaren worden als men zich houdt aan enkele belangrijke basisafspraken:

- We werken altijd met cirkelopstellingen.
- Iedereen krijgt evenveel het woord.
- Boodschappen worden kernachtig geformuleerd.
- We reageren niet op wat anderen zeggen.
- We praten altijd respectvol.

"De gesprekken die we met de leerkracht deden in de klas zorgden ervoor dat er minder gevechten waren op de speelplaats."

"We vormen samen een team, de leerlingen onderling, maar ook samen met de leerkrachten."

"Ik heb door te cirkelen geleerd om te praten over mijn gevoelens, ik word minder snel boos nu."

"Ik durfde als beginnende leerkracht niet altijd veel zeggen op een klassenraad, cirkelen gaf me de veiligheid dit wel te doen."

LSCI

als methodische en herstelgerichte aanpak

"An eye for an eye makes the whole world blind."

Mahatma Gandhi

Life Space Crisis Intervention' (LSCI) is een methodische, verbale interventiemethodiek voor kinderen en jongeren in crisis.

Het is een methodiek om hen te ondersteunen wanneer ze overmand worden door emotie, wanneer hun gedachten en gevoelens geuit te worden in grensoverschrijdend en/of (zelf-) destructief gedrag.

LSCI levert een methodiek om gericht met emotie om te gaan, de relatie op te bouwen en het zelfdestructief gedrag te kantelen. Via het systematisch doorlopen van de LSCI-fasen worden conflicten gehanteerd als leermoment, eerder dan ze te willen vermijden. De uiteindelijke doelstelling is het kind of de jongere tot zelfregulerend gedrag te brengen.

Het gebruik van LSCI als methodiek vormt een rode draad in het zorgbeleid van onze school.

De school kiest bewust voor een herstelgericht beleid.

Hiertoe nam de school volgende initiatieven:

- proactief consequent inzetten op het versterken van relaties;
- de school hanteert duidelijke uitgangspunten en waarden die door alle medewerkers uitdrukkelijk voorgeleefd worden;
- de school hanteert duidelijke afspraken, ook rond de omgangsvorm. Deze afspraken zijn verwoord in een stappenplan voor alle medewerkers én jongeren;
- wanneer het welbevinden van de jongere het leren onmogelijk maakt, dan kan men preventief terecht in één van de uitgebouwde vluchtheuvels. Daar wordt men op een methodische wijze begeleid naar een terugkeer naar de klas;
- wanneer het dan toch fout loopt, dan wordt de conflictsituatie of de crisis aangegrepen als leerkans.

Herstel staat haaks op het afdwingen van excuses. Dankzij de methodiek leggen we samen het verband tussen het gestelde gedrag en de gedachten en gevoelens die het gedrag sturen.

Door het voeren van een herstelgesprek ontdekken jongeren dat, ook na een crisissituatie, relaties kunnen hersteld worden en stimuleren we het empathisch en oplossingsgericht vermogen.

Als doorgeefluik voor de opgebouwde expertise

De transitie van een eerder repressieve begeleidingsstijl naar een curatieve en herstelgerichte begeleidingsstijl is het resultaat van een volgehouden veranderingsproces.

Het positief effect van deze transitie op het welzijn van de medewerkers en de jongeren en op de onderwijskwaliteit zet ons aan om deze ervaring te delen.

DOCA staat voor:

D: deskundigheid en professionaliteit. We werken met kinderen en jongeren en dit vertrekt vanuit een persoonlijk engagement en een sterke betrokkenheid op jongeren, maar ook vanuit deskundigheid.

O: we willen ondersteunen in het ontwikkelen van een beleid en een visie op zorg. We zijn steeds gericht op de ontwikkelingsdoelen en ontwikkelingskansen bij de kinderen en jongeren zelf.

C: communicatie staat centraal. In relatie gaan, in interactie gaan, is noodzakelijk om te kunnen werken met mensen. Moeilijkheden gaan we niet uit de weg, we zien deze als uitdagingen waar we creatief kunnen mee omspringen. Tijdens de opleidingen dagen we het creatief oplossingsgericht vermogen van de deelnemers uit. Een zekere speelsheid is ons hierbij niet vreemd.

A: Actie: de vormingen worden op een interactieve wijze gebracht. Leren uit de ervaring. We oefenen actief de verschillende methodieken. Het is vanuit deze ervaring, de praktijk, dat deelnemers het meest leren. De ervaring is de snelste en beste leerschool.

Aanbod:

- ✚ **LSCI:** vijfdaags certificatieprogramma voor professionals die met kinderen en jongeren op een constructieve wijze aan de slag willen gaan.
- ✚ **Circle of Courage:** het waardenkader waarbij verbondenheid, meesterschap, onafhankelijkheid en vrijgevigheid centraal komen te staan. Samen met het team gaan we zoek naar de eigen krachten, maar ook naar de groeikansen en vertalen dit naar de teamleden en de kinderen en jongeren met wie men mag werken.
- ✚ **Turning down the heat (TDTH):** Het doel van deze training is zicht te krijgen op de eigen tegenagressie en deze te kantelen in een zorgende houding. Het doel is om beschadigende machtsstrijden tegen te gaan, waardoor het risico op burn-out gereduceerd wordt.
- ✚ **Pedagogische inspiratiedagen:** tijdens deze studiedagen op maat vertalen we de eigen ervaring en kennis naar de concrete vragen vanuit het werkveld.

Contact

- **Natalie Francq**,
master in de pedagogische wetenschappen,
LSCI- trainer,
opgeleid aan het LSCI-instituut Washington DC
- **Wim Hanssens**,
maatschappelijk werker,
LSCI-trainer,
opgeleid aan het LSCI-instituut Washington DC
- **DOGA**
 - <http://doca-lsci-leuven.be/>
 - doca-lsci@dbg.ksleuven.be
 - DOCA op facebook